

## Redactioneel

'...waarschuwen tegen het pieterige corrigeren, dat niets door de vingers ziet, dat de durf bij kinderen vermoordt? En wie zal vertellen, hoeveel fris taalonderwijs al niet tegengehouden is, door die eis van corrigeren! Wij moeten in de school een beetje royaal zijn; wat kalmer, wat gemoedelijker; wij moeten van alles *proberen*; wat in één uur niet komen kan geven we twee uur; als de *lust* er maar in blijft; de kinderen zijn zo optimistisch, en de Natuur zo wijs en goed; waarom zullen we dan toch met een bedenkelijk soort zelfkastijdingswoede ons vak tot een hondebaantje maken?' (Thijssen 1911, p. 7)

Het is altijd leuk om te zien hoe onze spelling relatief en absoluut tegelijk is. Relatief omdat de officiële schrijfwijze van onze taal steeds verandert, laat staan de niet officiële. Absoluut omdat er slechts een goede of foute schrijfwijze is. En in een paar gevallen zijn er zowaar twee goede mogelijkheden. Wie graag zonder tegenspraak corrigeert, moet dan ook vooral veel spellingwerk nakijken. De (rode) strepen geven dan feilloos aan wat fout was.

Het op 15 december jongstleden als televisiespel in de Eerste Kamer der Staten Generaal gehouden Nationaal Dictee verdient in zijn geheel een grote dikke rode streep. Omdat het niet eens meer over spelling gaat, maar over een spelletje waarin we zogenaamd kunnen zien dat ook zogenaamd bekende Nederlanders hun taal niet foutloos kunnen spellen. 'Zie je wel, die hotemetoten hebben ook moeite met de spelling!' Dat is slechts schijn. Wie meedeed kon duidelijk heel goed spellen. Anders was er van meedoen geen sprake geweest.

Waar het echter over zou moeten gaan is om het antwoord op de vraag hoe de hotemetoten steeds weer hun taal gebruiken om een functioneel rookgordijn in de democratie te hangen. Want functioneel is hun taalgebruik zeker, als je het beschouwt vanuit de belangen der gevestigde politiek. Communicatief is het echter geenszins.

Het Nationaal Dictee past in een trend, een trend om steeds meer weinig relevante weetjes, ook wat betreft de taal, tot nationaal (televisie)-vermaak te maken. Het Nationaal Dictee is daar slechts een exponent van. De Nederlandse Taalunie heeft gemeend er aan mee te moeten werken, hopelijk niet vanuit de overtuiging dat iedere Nederlander woorden als anciënniteit, bosschages en kasuaris 'zuiver' moeten kunnen schrijven. Een televisiespelletje waarbij hoge dames of heren gedwongen worden hun eigen koeterwaals in voor een ieder toegankelijk proza te vertalen zou eerder de steun van de Taalunie verdienen. Die is er toch op uit de Nederlandse taal hoog te houden?

Toch is er met spelling iets raars aan de hand. Vrijwel iedereen die zich uit interesse of beroepsmatig met taal bezighoudt, is het erover eens dat wat geschreven wordt liefst foutloos gespeld moet worden. En ook ouders van schoolkinderen stellen in het algemeen eerder de vraag of hun kind (spelling)zuiver schrijft, dan of hun kind functioneel goed of mooi in de zin van literair mooi schrijft.

Aan de andere kant vinden zeer velen van diegenen die zich met taal bezighouden dat het eigenlijk niet om de spelling gaat, maar om schoonheid, functionaliteit of communicatief gehalte van taalgebruik.

We zijn geïnteresseerd in de herkomst en het ontstaan van woorden, begrippen en uitdrukkingen en constateren hoogstens het voortdurend veranderen van spellingregels als (mede)-bewijs van levendigheid van taal. Het is aardig om spellingveranderingen etymologisch te duiden of het betekenisverschil tussen want en wand te benadrukken in de zin: 'Het is koud want de want plakt aan de wand', of zo, en het kan leuk zijn als er bewust met de spelling wordt gerotzoooid (maar dan ook alleen maar voor mensen die de 'juiste' spelling kennen), maar wat valt er nu verder aan spelling te beleven?

Niets toch? Het is voor heel veel kinderen saai stampwerk dat nu eenmaal moet omdat 'de samenleving' het vereist. En dat wordt door zo'n Nationaal Dictee nog eens benadrukt.

Ik zou graag zien dat er een tegenstrooming op gang kwam die er een nationaal spektakel van maakte om, ongecorrigeerd, de gekste, de

mooiste, de lelijkste, de origineelste, de meest communicatieve teksten in de Eerste Kamer ten gehore te brengen. Van kinderen en volwassenen, van autochtonen en allochtonen, van hoog begaafden en zwak begaafden, van vuilnisophalers en ministers, van koninginnen en poetsvrouwen. Wat een zelfvertrouwen zou het kinderen kunnen geven die moeite hebben met spelling! Want ja, die blijven we de kinderen braaf aanleren. Maar laat er in godsnaam dat aureool van 'basiskennis' afgehaald worden.

Dan zullen ouders misschien niet meer in de eerste plaats naar de spellingresultaten van hun kind vragen, maar naar uiteindelijk meer relevante taalontwikkeling. Ik zal me niet meer of minder gaan ergeren aan spelfouten in scripties of artikelen in de krant, of in 'openbare' opschriften, dan ik toch al doe. Het zullen er ook niet meer of minder worden. Maar de geschriften zullen op den duur wel leesbaarder worden en er zullen meer mensen plezier hebben in schrijven. En we zullen, met Theo Thijssen, meer plezier hebben in ons werk.

#### Literatuur

Thijssen, Th.J., 'De korrigeervloek' (geschreven in 1905) in: *Taal en schoolmeester*, Bussum, Van Dishoeck, 1911.

## Kees van Beek Herman Geerligs Twickelcollege VON-bestuur

---

### CVEN-perikelen

De Commissie Vernieuwing Eindexamenprogramma's Nederlandse Taal en Letterkunde VWO en HAVO (CVEN) houdt zich sinds 1988 bezig met het ontwerpen van een voorstel voor de nieuwe eindexamens VWO en HAVO. De commissie moest zich, volgens ministeriële richtlijn, baseren op het behoeftenonderzoek van de Stichting Centrum voor Onderwijsonderzoek (SCO) dat is uitgevoerd door Kees de Glopper en Erik van Schooten. Dit onderzoek wordt elders in dit nummer besproken door Theo Bergen.

In oktober verscheen het derde voortgangsverslag van de commissie, waarin de uiteindelijke voorstellen zijn verwoord. De daaropvolgende inspraakprocedure heeft bestaan uit een schriftelijk enquête onder honderdvijftig scholen, adviezen van veldverenigingen en deskundigen en twee veldraadplegingen. Deze raadplegingen zijn gehouden op 24 november en 1 december in respectievelijk Rotterdam en Zwolle. De commissie heeft zich nu teruggetrokken ten einde de commentaren te verwerken tot het uiteindelijke advies, dat zij medio februari aan de minister zal presenteren.

Om de lezer een overzicht te bieden van diverse standpunten inzake de vernieuwing van de eindexamens, hebben we enkele commentaren gebundeld. Overigens verschenen in *Moer* eerder de volgende artikelen over deze problematiek: Bonset (1990), Noë (1989, 1990), Verwer (1989) en Van der Veur (1990). Namens de CVEN reageerde Ton Hendrix (1990) in de rubriek Forum op het artikel van Bonset.

Als eerste geeft het bestuur van de VON een reactie op het derde voortgangsverslag. Zij gaat in op de manco's van de voorstellen en formuleert adviezen. Dan volgt, in licht aangepaste